

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

вибіркова

Освітньо-професійна програма: "Фінанси, банківська справа та страхування"

Спеціальність: 072 "Фінанси, банківська справа та страхування"

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Факультет: економічний

Мова навчання: українська

Розробник: Марич Максим Григорович, доцент кафедри фінансів і кредиту, доцент

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv>

Контактний тел. 0950438901

E-mail: m.marych@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle -

Консультації: очні консультації: щовівторка, 10:30-11:30, к. 14, ауд. 7а

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Соціальний захист» є дисципліною вільного вибору студентів. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення в Україні потребують вирішення широкого кола питань, пов'язаних з розбудовою демократичної держави з ринковою економікою, розвиненою системою соціальних стандартів і гарантій для кожного її громадянина незалежно від місця проживання. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки є важливою складовою реалізації державної соціальної політики, що актуалізує значення дисципліни «Соціальний захист» в житті суспільства.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою дисципліни «Соціальний захист» є формування універсального фахівця, який здатен розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. Пререквізити.

Вивчення дисципліни базується на попередньому ознайомленні з понятійним та методичним апаратом таких дисциплін, як «Макроекономіка», «Фінанси», «Бюджетна система», «Державні фінанси», «Страховання», «Страхові послуги».

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	15	30	-	-	45	-	залік
Заочна	3	6	3	90	4	8	-	-	78	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основи соціального страхування												
Тема 1. Сутність, складові та значення соціального захисту населення	6	2	3			2	6						4
Тема 2. Інституційне забезпечення системи соціального захисту населення	7		2			4	7	2	2				5
Тема 3. Правове забезпечення соціального захисту населення	8	3	2			4	8	-	-				8
Тема 4. Зарубіжний досвід соціального захисту населення	7		2			4	7	-	-				8
Тема 5. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії	11	2	4			5	11	1	2				8
Разом за змістовим модулем 1	39	7	13			19	39	3	4				32

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Практика здійснення видів соціального страхування в Україні											
Тема 6. Пенсійне забезпечення.	7	2	3			3	7	-	-			7
Тема 7. Соціальне страхування на випадок безробіття, тимчасової втрати працездатності.	8		2			5	8	-	-			8
Тема 8. Державні соціальні допомоги.	11	2	4			5	11	-	-			11
Тема 9. Система забезпечення пілг та надання субсидій.	10	2	4			5	10	1	2			7
Тема 10. Соціальне обслуговування та соціальні послуги.	8		2			5	8	-	2			6
Тема 11. Досвід соціального страхування різних країн світу	7	2	2			3	7	-	-			7
Разом за змістовим модулем 2	51	8	17			26	51	1	4			46
Усього годин	90	15	30			45	90	4	8			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Сутність, складові та значення соціального захисту населення 1. Активна і пасивна спрямованість соціального захисту. 2. Соціальний захист і соціальна безпека.
2	Інституційне забезпечення системи соціального захисту населення 1. Соціальний захист в умовах децентралізації 2. Грантові можливості для соціального підприємництва.
3	Правове забезпечення соціального захисту населення 1. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям 2. Державна допомога на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях.
4	Зарубіжний досвід соціального захисту населення 1. Соціальна політика як знаряддя реалізації системи соціального захисту в США. 2. Соціальний захист громадян Німеччини.
5	Соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності 1. Розрахунок страхових виплат у разі тимчасової втрати працездатності. 2. Сучасні тенденції формування та використання коштів Фонду соціального страхування.
6	Пенсійне забезпечення 1. Сутність та структура пенсійної системи України. 2. Реформування системи пенсійного страхування. 3. Сучасні тенденції формування та використання коштів Пенсійного фонду України

7	Соціальне страхування на випадок безробіття, тимчасової втрати працездатності. 1. Сутність та необхідність соціального страхування на випадок безробіття. 2. Функції Фонду соціального страхування на випадок безробіття. 3. Досвід державної політики щодо зайнятості населення в умовах криз. 4. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг у сфері соціального страхування на випадок безробіття. 5. Заходи із професійної орієнтації, підготовки та перепідготовки. 6. Особливості діяльності Державного центру зайнятості. 7. Забезпечення санаторно-курортного лікування застрахованих осіб.
8	Державні соціальні допомоги 1. Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. 2. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам.
9	Система забезпечення пільг та надання субсидії 1. Механізм призначення субсидій. 2. Вдосконалення програми житлових субсидій.
10	Соціальне обслуговування та соціальні послуги 1. Порядок розгляду звернення про надання соціальних послуг 2. Підстави для відмови у наданні соціальних послуг
11	Досвід соціального страхування різних країн світу 1. Соціальне страхування в Швеції та Нідерландах. 2. Особливості соціального страхування в США. 3. Особливості соціального захисту населення в країнах Азії

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь тощо);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація, презентації, відеоматеріали);
- пояснювально-ілюстративні методи;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- глосарій;
- презентація і захист результатів виконаних завдань і досліджень;
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі

використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять – обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожну тему наведена в таблицях.

Розподіл балів, які отримують студенти

Вид підсумкового контролю: залік

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2								
Денна форма навчання												40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	5			
Заочна форма навчання												40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
15	-	-	-	15	-	-	-	15	15	-			

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Безугла В., Загірняк Д., Шаповал Л. Соціальне страхування. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.
2. Внукова Н., Кузьмінчук Н. Соціальне страхування. Кредитно-модульний курс. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 412 с.
3. Квасницька Р.С., Доценко І.О. Соціальне страхування: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Друкарня Рута, 2019. 355 с.
4. Коверза В.С. Соціальне страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 5 (22). С. 85–89.
5. Кошевський В.С., Воробей П.А., Савченко А.В., Семенюк О.О., Колб О.Г. Кримінально-правова охорона соціального та пенсійного страхування: моногр. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 154 с.
6. Макаренко А.П. Соціальне страхування: сутність, значення та обліковий аспект: навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 199 с.
7. Мельник Т.А. Проблемні аспекти розвитку системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в Україні. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2018. Вип. 1 (34). С.188–197.
8. Петрушка О.В., Шулюк Б.С. Проблеми соціального страхування та напрями його модернізації в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2017. №11/3. С. 59–61.
9. Пікус Р.В. Соціальне страхування: навч. посіб. Київ: Компрінт, 2018. 251 с.
10. Прилипко С.М., Ярошенко О.М., Занфірова Т.А., Аркатов Я.А. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні: сучасний стан та стратегія розвитку: моногр. Харків: Право, 2017. 208 с.
11. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України №1058-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
15. Сохань М.Ю. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту осіб із сімейними обов'язками. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. №2 (31). С. 65–68.
16. Nghanibehambar H., Salari M. Health benefits of social insurance. Health Economics. 2020. Vol. 29. P. 1813–1822.
17. Zhao K. Social insurance, private health insurance and individual welfare. Journal of Economic Dynamics and Control. 2017. Vol. 78. P. 102–117.

7.2. Допоміжна

1. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навч. посіб. Чернігів: ПАТ „ПВК „Десна”, 2018. 1092 с.
2. Хуторян Н.М., Сімутіна Я.В., Шумило М.М. Правові проблеми трудового та пенсійного законодавства України в контексті євроінтеграції: моногр. Харків: Право, 2018. 256 с.
3. Чорненький В.І. Конституційно-правовий статус осіб з інвалідністю в Україні: моногр. Харків: Право, 2017. 232 с.
4. Ярошенко О.М., Прилипко С.М., Слюсар А.М. Пенсійне забезпечення: підруч. / 2-ге видання, перероблене і доповнене. Харків: Право, 2017. 308 с.

5. Ярошенко О.М., Слюсар А.М., Ветухова І.А. та ін. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Харків: Право, 2019. 376 с.
6. Fadlonab I., Nielsen T. Household labor supply and the gains from social insurance. *Journal of Public Economics*. 2019. Vol. 171. P. 18–28.
7. Geisler M, Allwood CM, Salo I. The association between decision-making skills and subjective decision outcomes among administrative officers in the Swedish Social Insurance Agency. *Health Soc Care Community*. 2020. P. 1– 10.
8. Huang Y., Liu W., Zhuo Y., Sun X. Social insurance participation and urban settlement intentions of China's floating population. *Popul Space Place*. 2020. Vol. 26. URL: <https://doi.org/10.1002/psp.2366>.
9. Klimaviciute J., Pestieau P. *Zeitschrift für das Gesamte Finanzwesen*. Tübingen. 2018. Vol.74. Iss. 1. S. 88–108.
10. Nicoli F., Kuhn T., Burgoon B. Collective Identities, European Solidarity: Identification Patterns and Preferences for European Social Insurance. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 2020. Vol. 58. P. 76– 95.

8.Інформаційні ресурси

1. Міністерство соціальної політики України - <https://www.msp.gov.ua/>
2. Пенсійний фонд України - <https://www.pfu.gov.ua/>
3. Фонд соціального страхування України -<http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main>
4. Державний центр зайнятості - <https://www.dcz.gov.ua>